

NIKT (2520) *pron*

nikt (2519) **niekto** (1), [**nikto**]; nikt : niekto *Mącz* (84:1).

e oraz o jasne.

nikt (1136), nigd (45), nik (2); nigd *MurzHist* (12), *MurzNT* (26), *MurzOrt*; nikt : nigd : nik
LibLeg (3:3:1), *RejKup* (24:3:-), *Mącz* (34:-:1).

N nikt (1183). $\diamond$ *G* nikogo (438) [*w tym*: ni kogo (4)], nikog(o)ż (33), nikogój (15); nikog(o)ż
SkarJedn (6), *SkarKaz* (6), *SkarKazSej* (3); nikogój *DiarDop*, *Strum*, *Phil* (8); nikogo : nikog(o)ż :
nikogój *Diar* (5:-:2), *SkarŻyw* (1:17:3), *WujNT* (26:1:-); ~ -og- (49), -(o)g- (437); -ój (1), -(o)j (14).
 $\diamond$ *D* nikomu (688) [*w tym*: ni komu (1)], nikomuj (1); nikomu : nikomuj *PaprPan* (8:1; Sv); ~ -omu
(107), -ómu (2), -(o)mu (579); -omu : -ómu *Mącz* (25:1), *Strum* (1:1). $\diamond$ *A* nikogo (32), nikog(o)ż
(3); nikog(o)ż *SkarJedn*, *SkarŻyw*; nikogo : nikog(o)ż *WujNT* (2:1); ~ -og- (8), -(o)g- (27). $\diamond$ *I* nikim
(60), niki(e)m (6) -(e)m *FalZioł*, *RejPs*, *BibRadz*, *GórnRozm*; -im : -(e)m *SkarŻyw* (2:1), *CzechEp*
(3:1). $\diamond$ *L* nikim (46), nikiem (7); -iem *RejKup*, *MurzHist*, *Leop*, *PaprUp*, *SkarKaz*; -im : em *RejPs*
(1:2); ~ -em (1), -(e)m (6). $\diamond$ *V* nikt (8). *Połączenia z przyimkiem*: *G* ~ do nikogo, do nikogój, do
nikog(o)ż (8) *GórnDworz*, *ModrzBaz* (4), *SkarŻyw* (2), *SarnStat*, ni do kogo (5) [*w tym*: nidokogo
(1)] *RejPs*, *RejPos* (3), *WujJud*; ~ ni od kogo, ni od kogój (34) [*w tym*: ni odkogo (2)], od nikogo
(23); ni od kogo *LibLeg* (2), *LubPs*, *BibRadz* (3), *RejAp* (3), *GórnDworz* (2), *RejPos* (3), *RejZwierc*
(3), *NiemObr* (3), *GórnRozm*, *Phil*, *SarnStat* (6); od nikogo *Diar*, *OrzRozm*, *BudNT*, *CzechRozm* (3),
ModrzBaz, *ActReg*, *WujNT*; ni od kogo : od nikogo *GliczKsiąż* (1:1), *CzechEp* (5:13); ~ ni u kogo
(1) *UstPraw*, u nikogo (1) *Mącz*; ~ z nikogo (4), ni z kogo (1) *UstPraw*. $\diamond$ *D* ni ku komu *LubPs*
(2). $\diamond$ *A* ~ na nikogo, na nikog(o)ż (13), ni na kogo, ni na kog(o)ż (11) [*w tym*: ninakogo (2)];
na nikogo *OrzQuin*, *GórnDworz* (2), *ModrzBaz* (4), *SkarŻyw*, *CzechEp* (3); ni na kogo *OrzRozm*,
RejAp, *RejPos*, *PaprPan*, *ActReg*, *WujNT* (3); na nikogo : ni na kogo *Diar* (1:1), *Mącz* (1:2); ~ nad
nikogo (1); ~ ni o kogo (1) *RejZwierc*, nie o kogo (1) *Mącz*, o nikogo (1) *BierEz*; ~ ni przez kogo
(2) *LibLeg*, *RejPos*, przez nikogo (1) *KromRozm II*; ~ w nikogo, w nikogoż (3); ~ za nikogo (1). $\diamond$ *I*
ni nad kim (1) *TarDuch*, nad nikim (1) *RejWiz*; ~ ni pod kim (1); ~ ni przed kim (1) *HistLan*, przed
nikim (1) *ModrzBaz*; ~ ni z kim, ni z ki(e)m (25) [*w tym*: ni skim (11), niskim, niski(e)m (7), ni
s kim (3)], z nikim, z niki(e)m (20) [*w tym*: znikim, zniki(e)m (3), s nikim (3)], z ni z kim, z ni z
ki(e)m (4) [*zapis*: z niskim, z niski(e)m]; ni z kim *RejPs*, *RejWiz*, *RejZwierc*, *BielKron* (6), *SienLek*,
RejAp (2), *RejPos* (2), *RejZwierc*, *NiemObr* (2), *RybGęśli* (2), *WujNT*; z nikim *FalZioł*, *Mącz* (3),
GórnDworz (2), *KarnNap*, *SkarJedn*, *SkarŻyw* (2), *GórnRozm*, *ActReg* (3), *KochFrag*, *SarnStat* (2),
PowodPr, *CzahTr*; z ni z ki(e)m *BibRadz*; ni z kim : z nikim *PaprPan* (1:1); ni z kim : z ni z kim
CzechRozm (2:2), *CzechEp* (2:1); ~ ni za kim *RejAp* (2), za nikim (1) *SkarKazSej* $\diamond$ *L* ~ ni na kim
(2) [*w tym*: ni nakim (1)] *UstPraw*, *ZapKościer*; na nikim (1) *GórnDworz*; ~ i o kim, ni o kiem (11)
[*w tym*: niokiem (3), ni okim (2)], o nikim (2); o nikim *BielŻyw*; ni o kim : o nikim *CzechEp* (1:1);
~ni w kim, ni w kiem (32) [*w tym*: niwkim, niwkiem (4), ni wkim (2)]; w nikim, w nikiem (5) [*w*
tym: wnikiem (1)]; w nikiem *MurzHist*, *Leop*; ni w kim : w nikim *RejPos* (17:1), *ArtKanc* (1:2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

Żaden człowiek, żadna istota nadprzyrodzona, żadne zwierzę, żadne stworzenie żyjące; *nemo Miech*, *PolAnt*, *Vulg*, *Mącz*, *Modrz*, *Calep*, *JanStat*, *Cn*; *nullus PolAnt*, *Vulg*, *Mącz*, *Modrz*, *JanStat*, *Cn*; *nequis HistAl*, *Vulg*, *PolAnt*, *Modrz*, *Calep*; *nec (a. ne a. neque a. non) aliquis Vulg*, *Modrz*, *JanStat*; *nec (a. ne a. neque a. non) quisquam PolAnt*, *Vulg*; *non ullus Modrz*, *Vulg*; *nec unusquis HistAl*; *nec animal a. homo, nemo hominum, nemo natus, nemo quisquam, nemo unus, ningulus Cn (2520)* : Nequis – Nikt, żaden. Ex Ne et Quis, pro Ne aliquis: hoc est, Ut nullus. *Calep* [696]a, [694]b.

Szeregi: »nikt i kto« (1): (nagł) NIKOMV, Y KOMV. (-) Wfzyftkim ogułem, y poiedynkiem, Káždemu wdzięcznym być vpominkiem Chce moy POTROYNY. *CiekPotr*)? (2v.

»żadny, to jest nikt« (1): Drugie [A] zową [...] Polfikim/ którego znák ieft kréfká tákze nád nim/ ále od lewéy ku práwéy ręce/ iáko zádny/ to ieft/ nikt. *JanNKarKoch* D4v.

a. W wypowiedzeniu zaprzeczonym partykułą „nie” [w tym w połączeniu z dodatkowym elementem przeczącym: *nic (pron decl in decl) [w tym: „nic” z G ai lub pron poss (24)] (117)*, *nic (av) (21)*, *nigdy (69)*, *żaden (71)*, *nigdzie(j) (indzie) (5)*, *nikt (1)*, *niskąd (1)*; *dwukrotnym: nigdy nic (pron) [w tym: „nic” z G ai (1)] (7)*, *nigdy nic (av) (3)*, *żaden nic (pron) (1)*, *nigdy żaden (3)*; w połączeniu z elementem nie zaprzeczonym zamiast ze spodziewanym zaprzeczonym: *wszystek (6)*, *każdy (3)*, *zawždy (2)*, *jaki (zam. żaden) (1)*; w dwuczłonowym zdaniu złożonym ze spójnikiem „ani”, „ni” człon bez „nikt” z czasownikiem nie zaprzeczonym partykułą „nie” (typ: *nikt nie widział ani słyszał*) (33), z czasownikiem również zaprzeczonym partykułą „nie” (typ: *nikt nie widział ani nie słyszał*) (5), *nie widział ani nie słyszał nikt* (2)) (7)] (2373) : ya nyefzmyem thakych rzeczy, nykomu po wyedzyecz any obyawycz. bowem mnye nykt nyebądze wyerzyl. *PowUrb* +3v; *March*¹ A3v, A4; *BierEz* B2v, C3v, E3v, F, F2v (23); *OpecŻyw* 15, [34]v, 45v, 54, [57]v (17); *ForCnR* C4v; *PatKaz I* 4v; *PatKaz II* 33, 61; *PatKaz III* 89, 146, 149, 149v; *KlerPow* 3; *MetrKor* 46/65v, 175v; *FalZioł* IV 1c, 4b, 22b [2 r.], V 52v; O nikim zle nie mow *BielŻyw* 35, 19, 20 [2 r.], 34, 37, 39, 46; *BielŻywGlab* n1b 12; *GlabGad* E6, L7v, M3v [2 r.], N2, N2v; *MiechGlab* 4, 41 [2 r.], 55, 65; *BierRozm* 5, 6, 9, 12; ye⁸⁰ Kro. m. [...] zakazacz bedzye raczil abi go [szkodnika] nygd wpaniřthwye ye⁸⁰ Kro. m. przechowiwacz nyefzmyal. *LibLeg* 11/170, 6/155v, 191, 8/132v, 10/56, 11/70v (18); *March*³ V3, V3v, V8; *WróbŻołt* vv; *WróbŻołtGlab* A3, A4v [2 r.]; *RejLas* w. 75; á ięzyk twoy/ nigdy niikiem prawdziwie niemowił. *RejPs* 75v, 27v, 49v, 61v, 62, 74v (19); *ComCrac* 16; *LibMal* 1544/84v, 89, 1552/166v, 1553/177v; Nádobny to zyfk moy pánie Gdy káždy ná řwym przestánie Ani komu [lege: a nikomu] niebywa krzyw Kiedy kto řwym poczćiwie żyw *RejRozpr* Hv, Bv, C2v, E4, E4v, F4v, I3v, K; Ia ifcie z tym nie będę ni kogo winowal *RejJóz* O4, C2, D2 marg, D4v, E7, F4 (14); *SeklKat* Iv, Ov, T; *RejRozm* 393, 398; Ach czieżkýć mé opatrzenie Gdyż już niwkyem nadzieje nie *RejKup* n7, b5, Cv, f3 [2 r.], f4v, f 6 (32); A Anektánábus mieřzkał w Macedoniei nikomu nieznáiomy [*Anectanabus autem mansit Macedoniae incognitus*; ... *Anectanabus osthal vmacedonyey nyesznayomy HistAl* 1510 28]. *HistAl* A2v, B7v, H2v, N2; Nikt řye teź nye dźiwuy/ izem imyenyá řwego nyepzypifał *KromRozm I* A2v, C, D, Ev, E2v, G2v, G3, I; *MurzHist* A4, C3v, G, K, O4, S4, Vv; Wina téfz młodego/ nigdci niezléwá w řkorniki wiotché. *MurzNT* Mar 2/22, k. 3v, *Matth* 6/24, k. 58v, 66, *Matth* 17/9 (22); *MurzOrt* B2; *KromRozm II* b3, 14v, o, ov, o2, y2; *KromRozm III* A3, B5v, Dv, E4, I3, L, M4; *Diar* 34, 50, 54, 57, 58 (11); *DiarDop* 100 [2 r.], 114, 119; *BielKom* A4, C4v, C7v, D8, Ev (8); *GliczKsiqż* C8v, 16, N8, P3v; *LubPs* I3v,

K4, N2 [2 r.], O4v, O5v (16); *GroicPorz* c, d4, f2v, g, g2 (13); *KrowObr* 36v, 62 [2 r.], 116, 124v, 181v, 214; A tak gdyż tak rozumiesz iż nikt o fwey mocy/ Nie może nic dobrego *RejWiz* 133v, A3v, A8, 4v, 7v, 17 (40); nie dáiąc nikomu iákiego pogorślenia [*Nemini dantes ullam offensionem* ... nikomu żadného zgorśzenia *WujNT*]: [...] zálecajmy fie tak iáko fludzy Boży *Leop* 2.*Cor* 6/3; Nikogofmy nie obrázili/ nikogofmy nie fkázili/ nikogofmy nie offukáli. *Leop* 2.*Cor* 7/2, *Ex* 2/12, 4.*Reg* 7/5, *Prov* 28/1, *Sap* 12/11, *Eccli* 14 *arg* (17); *OrzList* gv [2 r.], h3; Win nálznych Krolewfkich o wízeláką rzecz przepádłych/ obiecuiem nikomu nie dáwác/ ni ná kim wyciągác: [...] [*wina*] niema być ni zkogo braná iedno o czworę rzecz *UstPraw* G2; A ielliby nieofiádłego niemogł ni v kogo záftác/ tedy nań položyc pozew v Kofciólá *UstPraw* H4, Av, A2, A2v, C4, E2 (22); *RejFig* Bb2v, Bb3v, Dd3, Ee4; A kolnierzá potrzáfay/ ni o kogo nie dbay *RejZwierz* 124, 3, 6v, 12, 15v, 18 (25); A nie mieli ktoby ie był rátował [...] żadnego porozumienia z niłkiem nie mieli [*commercium non erat cum homine*] *BibRadz Iudic* 18/28; Nie chwal nikogo [*ne laudaveris virum*] z powiełci przed tym niż go zrozumiełz *BibRadz Eccli* 27/7; Namci fie nie godzi zábijác nikogo [*Nobis non licet interficere quemquam*]. *BibRadz Ioann* 18/31, *2v, *3v, *6v, I 1 *marg*, 3b *marg* (36); Powiem nie ogládaiac fye ninákogo. *OrzRozm* I2, C4, C4v [2 r.], D4v, N4v; mam thę o nim nádzieie/ yż fie więcey nie będzie niłkim gwałtem obchodził *BielKron* 224, 17v, 20v, 26, 28, 30v (84); *GrzegRóżn* E, Gv, I, Lv [3 r.], N2; *KochSat* A4v; *KwiatKsiqz* Hv; nemo potest hoc citra fastidium identidem audire, Nikt nie może bes/ przikrości tego záwždy słuchác. *Mqcz* 54c; *Immunis*, *Wolny*/ *Swiebodny*/ Nikómu nie powinny *Mqcz* 237b; *Nulla impellente cadebant*, Pádáli ácz ich nik [!] nie gonił. *Mqcz* 287b, 22b, 27b, 29c, 55b, 59a (71); *OrzQuin* B, D3v [3 r.], D4v, E2, N [2 r.] (12); *Prot* Bv, B3, B3v, C2v, D3v [3 r.], Ev; *SarnUzn* C7v [2 r.], Dv, D2, E8v, [G2]v, Hv [2 r.]; *SienLek* 53v, 95v; zem bogátj á ieltem zbogácon/ á ni od kogo nic nie potrzebuie *RejAp* 42; Bog ni łkim nie mowi. *RejAp* Ddv [*idem* 4v *marg*], AA4, AA6, 4v *marg*, 16, 20v (28); A tak iáko niemoże nikt fluchác nofem [...] tak też niemoże żaden vzyć cudności [...] dotknieniem/ ále telko temi fmyłty/ ktore do vznánia piękności należą *GórnDworz* Mm2, B [2 r.], C4, C5, C8, D6 (58); *HistRzym* 3v, 41v, 57v, 62v, 72, 79, 92; gdyż to fá włafne czáry/ á nic nigdy nikomu pomoc nie mogá. *RejPos* 305, A2, 6, 11v *marg*, 26v, 40 (59); *BiałKat* 31, 66, 251, 293v; *BielSat* C4, D2, G2, N2v; *GrzegŚm* [A]v, 62; Bo nie śmiał żálu fwego ni przed kim odkrywác *HistLan* Cv, Bv, B4, E; *KuczbKat* 10, 135, 335, 345, 420, 425 [2 r.]; nalszczęśliwzy ielst/ ktho nic ni od kogo nie potrzebuie *RejZwierz* 101; Kto iedno łam łobie żywie/ A nikomu niepomocny/ Będąc zdrow záwždy niemocny. *RejZwierz* 232v, B2v, I *marg*, 5, 6, 13 (86); W ciągnieniu nie śmie żadny wziác nic gwałtem ni komu *BielSpr* 54, 26v, 27v, 39, 52v; *Koch Mon* 21; Oni żadnego áffektu złego/ áni gniewu/ ni nienáwiści przeciw nikomu/ áni przyiáźni niemieli *WujJud* 35, 58v, 86v, 129v, 174v, 178 (13); *WujJudConf* 68v, 80v, 98, 139v, 146, 223v; *RejPosRozpr* b4; *RejPosWstaw* [21²]v, [110³]v; y pofzli łobie [*Dawid i Awiszaj*]/ á nikt niewidział [*et non videns (marg) fuit qui videret (-)*] áni czuł/ áni wiedział/ Bo wfzyfcy łpáli *BudBib* 1.*Reg* 26/12; Czemu przyfzedłem á nie było nikogo [*et non vir (marg) erat quispiam (-)*] wzywalem/ á żaden fie nie ozwał? *BudBib Is* 50/2; á nieday przyczyny nikomu ábyć miał kto złorzeczyć [*ne dederis locum homini maledicendi tibi*]. *BudBib Eccli* 4/5, B3v, *los* 8/31, *Is* 22/22 [2 r.], *ler* 16/6, 49/33 (15); *HistHel* B4v; *MycPrz* I C3v; *Strum* E4, Iv, R4; *WierKróc* A2v, B3; *BiałKaz* Fv [2 r.]; *BudNT Matth* 8/28,

17/9, 20/7, *Mar* 8/26, 30 (22); Ale też nie tego pokoiu ziemskiego świeckiego/ że sie z niłkim nie wadzą *CzechRozm* 112v; á ładzić też miał nikomu niefolguiąc/ áni sie ná żadne ołoby oglądaiąc. *CzechRozm* 179v, A7, A8v, 4v, 5, 7 (60); W miłości wielkiej żyli [...] Nie czyniąc szkod áni krzywd w łafiedztwie nikomu! Też sie święci chowáli w ich cnotliwym domu *PapRpan* Sv, A4, B3v, G3v, G4, H3 (22); *KarnNap* C3, E3; [*Cnota*] nikomuby podešcia/ niemyšliá: ni podkimby dołow niekopála *ModrzBaz* 136v, 2, 2v, 3, 8, 14 (37); Nikt ták głupi nie iełt/ áby Pána zbawicielá od fundámentu kościelnego odładzał *SkarJedn* 73, A7v, 1, 6, 11, 13 (40); *KochDryas* A3; *KochOdpr* B2v, C; *Oczko* 26, 39v; Nikt nie vfay świętu temu/ Ani rozumowi śwemu *KochPs* 89, 9, 19, 33, 54, 87 (13); Ná obiady do nikogoy proszony nie chodził, (*marg*) [...] Ná obiady do nikogofz nie chodził. (-) *SkarŻyw* 87, A5, 1, 2, 3, 13 (94); Pełno nas/ á iákoby nikogo nie było *KochTr* 8, 9; *MWilkHist* B4; *StryjKron* 26; Myłmy [...] nikogo nie zábili/ áni maiętności iego wzięli *CzechEp* 165, 5, 6, 13, 16, 18 (73); *KochJez* A4v [2 r.]; *NiemObr* 6, 14, 17, 18 [2 r.], 25 (29); *KochEpit* A3 [2 r.]; Nikt nie porádzi/ nikt nie požáluie: Tákżeć iełlic się dobrze połzańcuie/ Zaden się z tobą nie będzie rádował *KochFr* 61, 8, 31, 48, 115, 118; *KlonŻal ktv*, A2, C2v, C3; *KochDz* 108, 109; *KochMuza* 28; *KochPhaen* 15; *KochSz* A4, Bv, B2, B2v, C; *KochWz* 138; *KochMRot* A2, A2v, B2v; *ReszPrz* 64 [2 r.]; *WisznTr* 14, 27; *BielSen* 17, 19; *BielSjem* 15, 24; *KochPieś* 8, 17, 20, 23; *KochTarn* 77; *PudłFr* 5, 19, 20; *ZapKościar* 1586/64v; *ArtKanc* E20v, K7, N20, P7, V2v; *BielRozm* 22, 25; A tu v was niewiem tákli iełt/ że nikt nikomu Wolności nie przerywa. *GórnRozm* Bv, A2v, A3, B, B4 [2 r.], C [3 r.] (29); *KochWr* 20; zaden cnotliwi niokiem zlego nic nierozumie *PapRUp* K4v, D4, H3, Lv, L3v; Nikt przedtym dzieci włafnych więcéy nie miłował: Nikt w więłszéy wadze niemiał/ więcéy nie szánował. *ZawJeft* 21, 32; *ActReg* 3, 7, 10, 15, 16 [2 r.] (22); *GostGosp* 20, 38, 98, 146; iż nie iełt [...] nikt ták łprofný áni ná rozum łwoy niedbály/ coby [...] ksiąg á píłmá miedzy łprzętem á ochędoftwem domowym mieć rádniey niż czego inšzego nie wolał *GostGospSieb* + 2, +4; *GrochKal* 17; Abowiem iełli to iełt znák cnoty/ [...] nikomu nie łzkodzić/ nikogoy nie krzywdzić/ y nikogoy nie zdradzác. Y tho nie iełt *alienum* od cnoty/ [...] vmieć sie zdrády drugiego vłtrzedz *Phil* D2, D2, E4, 12, K2, N [2 r.] (13); *GórnTroas* 20, 21, 24, 28, 37 (8); *GrabowSet* L2, N, O4, Q2, Q3v, Rv; *KochFrag* 19, 30, 41, 48, 50 [2 r.]; *OrzJan* 16; *WyprPl* C3; *LatHar* 731, 737; *KołakSzczęśł* Bv, C2v; W dobrách się łwych niłkim wiernie nie obchodzilz. *RybGęśli* Bv, B2v, C2v, D4; Náuczycielu/ wiemy iżeś iełt prawdziwy/ [...] á niedbałz ni ná kogo [*non est tibi cura de aliquo*; áni dbałz ná żadnego *Leop*]/ ábowiem nie oglądazł się ná ołobę ludzką. *WujNT Matth* 22/16; Włzyšcy [...] ktorzy wychodzą z kościołá/ y odćinaią się od iedności iego/ łą Antychriřtámi/ o tym nikt nie wąpi. *WujNT* 820, 5, 27 [2 r.], *Matth* 8/4, 9/30, s. 60 (104); *WysKaz* 46; Vłtawiamy/ áby żadna *praescriptia negue luris fatalia* [...] áż do Roku od dnia koronáciiey náłzéy/ w práwie káždym nikomu nie łzły. *SarnStat* 6, *7v, 17, 44, 73, 84 (62); *SiebRozmyśl* E3; *KmitaSpit* C6; iż żaden z nich [z *diablów*] w te dni niešmiał nikogo kušić *PowodPr* 52, 35, 61, 63 [2 r.], 73, 85; Tákí będzie ten ołtátni czás/ [...] nikt się nie zátái/ nikt nie obroni/ nikt nie przedáruie/ nikt się nie wykłáma/ nikt się nie wyproši. *SkarKaz* 4a; Máią być kościoły náłze iáko pułtynie/ w ktorých ludzi nie máłz/ iákoby niokiem nie wiedział: iákoby łam ieden tám włzedł *SkarKaz* 609a, 2a, 40a, 41a, b, 83b [2 r.] (59); *CiekPotr* 21, 85; *CiekPotrHerb*)?(3; *CiekPotrSzym*)?(3v; *CzahTr* [D]v, H3, I, K2, K4; *GostCast* 18, 27, 32 [2 r.], 36, 49, 73; A zázwdy nie zechćeie

nikomu folgować. *PaxLiz* Bv, C2, D3, D4; *Vrodziłem* fię wolnym śláhcícem nie boię fię nikogoż *SkarKazSej* 692a, 658a, 659a [2 r.], 661a, 662a, 663b (22); *KlonFlis* D3, Ev; *SapEpit* Bv; *KlonWor* 13 [2 r.], 23, 25, 37, 42 (11); *PudłDydo* A3; *ZbylPrzyg* A3, A4, B4v.

nikt z kogo (pl a. sg coll.) (24): *ComCrac* 13; *RejKup* D, cc8v, dd7v; náidźiecie ośle wwiązané na którym nigdy złudzi nigd [*nemo unquam hominum*] nieśiedziął *MurzNT Luc* 19/30; *KromRozm III* C; *GliczKsiqż* F2v; Głuchemu nikt z was niech nie láie [*non maledices surdo*]/ áni łlepemu niech ná drodze závády nie kładzie. *BibRadz Lev* 19/14; y nie będzie nikt coby w niey miefzkał ták z ludzi iáko y zwierząt [*non erit qui habitet in ea ab homine et usque ad animal*] *BibRadz Ier* 50/3, 1.*Esdr* 8/15; *BielKron* 108; a z ludzi niemálz nikogo zemną [*de populis non vir mecum*] *BudBib Is* 63/3, 1.*Esdr* 8/15; *BudNT loann* 7/19, *Act* 24/23, 1.*Tim* 6/16; *CzechRozm* 3v; Wízákże fie nie ohydżę ia z was tym nikomu/ Ze tego od was wśzytkich ósobno odłaczę *PaprPan* O; *SkarJedn* 175; bofmy w mocy v Szátáná byli/ nie był nikt z łtworzenia/ ku wybáwieniu Z tego więżenia. *ArtKanc* P6v, S7v; *GrabowSet* Rv; iż tu teraz ná Séymie nikogo z łtanu Duchowného z Wielkiego Kśięłtwá Litewfkiego nie było *SarnStat* 864, 46.

W połączeniach z przydawką [w tym: *nikt + przydawka* (32), *przydawka + nikt* (2)] (34): A nye było nikogo nyedofáttecznego myędzy nyemi. *KromRozm III* G7v; *Diar* 74; Iż niemálz nikogo/ łpráwiedliwego [*quia non est iustus quisquam*]/ nie málz rozumnego/ nie málz ktoby łzukał Bogá. *Leop Rom* 3/10; *BibRadz Gen* 39/9, *Eccle* 7/21, *Is* 18/2; *Mącz* 259d; zwálzczą w mor/ dáleko od ludzi miefzkác/ ni skim obcym nic niełpráwiác *SienLek* 3; *GórnDworz* Bb4; *HistRzym* 66v; Nikt wyerny nigdy opułzczon być nie może. *RejPos* 175v *marg*, 227v; *BielSat* B3; *RejZwierc* 243; bo Bog nie ma ná się nikogo wyżłzego/ do ktoregoby fie zá námi przyczyniác miał *WujJud* 59v; *Strum* A4v; *BudNT Philipp* 2/20; *KarnNap* F4; *KochPs* 25; niemialá do posługi fwey nikogofz pilnego *SkarŻyw* 461, [236], 492; *CzechEp* 268; *BielRozm* 11; *GórnRozm* M3v; y nieposyłałem nikogo swego iáko drudzy wczynili *ActReg* 131; *GostGosp* 134; *Phil* G4; *WyprPl* B2; Abowiem nie ieft pod niebem inne imię dáne ludziom/ w którymbyfmy mieli być zbáwieni (*marg*) nie málz nikogo inne⁸⁰ dánego ludziom, przez ktoregoby mogli być zbáwieni. Hebr. (-) *WujNT Act* 4/12; áby żadnych krzywd/ żadnych łzkód/ nikomu/ ták Duchowného/ iáko Swietckiego łtanu/ czynić nikt nie śmiał *SarnStat* 128; Niechay przedsię śmiałości gnuśny nikt nie láie. *KmitaSpit* Cv; *SkarKaz* 577a; bo niemálz tu teraz Ták bárzo pieneznego nikogo iáko on *CiekPotr* 40.

W połączeniu ze zdaniem przydawkowym [w tym z odpowiednikiem: *taki* (2); *kto* (38), *co* (20), *ktory* (2), *ktorykolwiek* (4), *ktokolwiek* (23), *aby* (3), *by* (3); w tym: *nikt inszy* (a. *iny* a. *inny*) (4); *zdanie przydawkowe w antepozycji* (3)] (91): *BierEz* M4v; bo nifam zwiefz gdy wpádniefz/ á iuz nikt niebędzie áby cię kto wydrzeć mógl. *RejPs* 75v, 26, 35v, 101, 103v, 110v (10); A kto mu łtały w wierze/ nikt na tym nie tráci *RejJóz* A6, K4, Mv; Gdyz nikt odpoćatku niebył Aby był dofycz vćynił Na łwiece łwey powinnoćczy *RejKup* S, f5; *MurzHist* P, R3v; *MurzNT loann* 7/4; *KromRozm III* D5; *Diar* 47; *LubPs* A4v, Q3, Y5, hh4v; Iefzcze gorfza iż nie ma nikogo przy łobie/ S kimby fie miał rozmówić álbo fie pociefzyć *RejWiz* 34, 94v; Lew nikogo nie drapye/ kto mu pokoy dáie. *RejZwierc* 69v, 25v, 54; á niemálz nikogo w tey ziemi coby fię złzedł z námi [*vir non est ... ut ingrediatur ad nos*] *BibRadz Gen* 19/31; závády będżiefz trapion y łupion/ á nikt nie będzie coby cię odiać

miął [et non erit servator]. *BibRadz Deut* 28/29, *Deut* 18/10, 28/26, *Eccle* 7/21, *Eccli* 39/22, 51/10 (10); *BielKron* 46; *GrzegRóżn* C2; *Mącz* 474a; *RejAp* 54, 176; Nieznałem ia nikogo takiego/ kogoby białęgłowy kiedy prosić miały. *GórnDworz* Aa3v, Bb8v; Gdyż nie ieft nikt infty ktoby nas mógł wydrzeć *RejPos* 198, 33v, 140, 260, 331v; *RejPosWiecz*² 90v marg; *KuczbKat* 430; Nikt nie ieft choby chodził w światłości. *RejZwierc* 190 marg [idem Bbb]; Nikt fie nie boi/ Kto s cnotą ftoi. *RejZwierc* 238v, 215, 221v, [276], Bbb; *WujJud* 59v; *WujJudConf* 137v; *BudBib Eccli* 39/22[23]; *BudNT Philipp* 2/20; *ModrzBaz* 44; *SkarJedn* 8, 49, 112, 175; *KochPs* 25, 34; wżákże w grzech w wieść nikogofz/ ktory mu fie zprzećiwi/ [...] nigdy mocą fwoią [czart] nie może. *SkarŻyw* 36, 98, 224, 472; *CzechEp* 181; *NiemObr* 133; BYłem oycem niedawno/ dziś niemam nikogo/ Coby mię tak zwał *KochFr* 37; *KochPieś* 22; *PudłFr* 53; *ArtKanc* K11v; *GórnRozm* B; *ActReg* 140; *GostGospSieb* +2; *GórnTroas* 74; Nie máfz nikogo/ by chciał być ochłoda/ Nie vyźrzyfz/ ktoby znáiomym fie liczył/ Albo/ w wćifku/ poćiechy vzyczył. *GrabowSet* Q2; *WujNT* 44, 409 marg; *PowodPr* 10; *CiekPotr* 40; *SkarKazSej* 692b.

W połączeniu z dodatkowym rzeczownikiem lub zaimkiem uściślającym pojęcie „nikt” [w tym: ze spójnikiem „ani”, „ni” w funkcji partykuły wzmacniającej przeczenie ‘nawet’ (6), z przysłówkiem „zwłaszcza” (3); nikt + rzeczownik (16), rzeczownik + nikt (4)] (20): Nie smie sie zwierzyć nikomu, Ani bratu rodzonemu, Mając go podeźranego. *BierRozm* 13; *RejJóz* H4v; *MurzNT Mar* 13/32; *DiarDop* 102; Ani ludzie áni on nikt ich nie pożywie *RejWiz* 13v; *RejZwierz* 17v; *BielKron* 398v; *SarnUzn* F3v; á bącz pilnie nędzniku co tu Pan mowi/ iż nie miánuie nikogo/ áni żadney przebráney ofoby *RejPos* 147; *SkarŻyw* 310; *KochFr* 63; Tak dźwięká iáko młodzieniec/ Nie proś mię nikt o mój wieniec *KochSob* 64; Boże tyżeś zaślubił/ byś nikogo nie zgubił/ zwáfzczá thwego wiernego *ArtKanc* R20; Stan Duchowny odmienion/ nie ma fwey powági/ Krol/ Książdz/ y nikt *BielRozm* 4; *ActReg* 43, 126, 163; *WujNT Matth* 24/36 Bbbbbb3v; áby nikt áni żaden wrząd náfzkodliwżego złośniká w kościele poimác nie śmiał *SkarKazSej* 680b.

W połączeniach uwydatniających, wyłączających i wyodrębniających jedyne sprawcę lub jedyny obiekt [w tym: nikt ... je(d)no (229), tylko (a. telko) (8), ale (1), je(d)no tylko (2), jedno wszystko (1); nikt ... (o)krom [kogo] (13), oprócz [kogo, czego] (7), (m)imo [kogo] (2); w tym: nikt iny (a. inszy, a. inny) (107); (jedno) [kto, co] ... a nikt iny (a. inszy) [w tym: [kto] ... a nikt iny ... jedno [kto] (1)] (4)] (263): Czemuś [...] fklámał. Mowiac iż niemáfz nikogo/ Oprócz człowieká iednego *BierEz* D3v; *OpecŻyw* [57]v, 59v, 160v; *PatKaz II* 30, 30v, 45v; iż Atila nikogo fie nie boi na fwiecie thelko dwoyga zwierząk [!] [neminem timeret nisi bina animalia] Lwa á Wilka *MiechGlab* 57; A tak gdj vczinia zamek tedj go nyk ynni niebedzie mógł zborzicz yedno bog *LibLeg* 11/58; Abifczie sye niewdaly wczinienie oprawi nykomv ynschemv yeno tilko livdziem Czefarfalkym samim *LibLeg* 11/82, 11/132v, 187v; *WróbŻolt* oo2v; gdyfz niwkim nieieft ina nadzieia náffa iedno wtobie panu náffem. *RejPs* 17v, 80v, 85, 103v, 109, 142v, 146v, 217; á żadaiac tego czego niemoże nikt iny dać krom páná Boga *SeklKat* F4, 14; Tedy yedno yego fwietá mocz Nikd ynfy niemoże pomocz *RejKup* r4, 17v, dd4v, ee5; ifz wnikiem infzym iedno w panu Chriftuśie/ nadźieie zbawieniá mieć niemożecie. *MurzHist* R3v, P4; a oni [uczniowie] podniowfzy oczy fwoie niewidźieli niko⁸⁰ okrom Iezufa famé⁸⁰ [neminem viderunt si non Iesum solum]. *MurzNT Matth* 17/8, *Matth* 11/27, k. 91 [2 r.], *Mar* 13/32, *Ioann* 3/13, 8/10; Noego/ okrom ktorego w potop nikt nye yeft záchowan przy żywoćye. *KromRozm III* E5v, 13v,

N3v, O2; aby jedno ci sami przysięgli sędziowie a pisarze a nikt iny nie zastawał przy namowach dekretu. *Diar* 95, 61, 69, 87; *DiarDop* 102; *GliczKsiąż* G7, I4; Nadobne vpominanie wiernych/ áby nikomu nie vfáli/ iedno nauce páńfkyey. *LubPs* O marg, G2v, O6v [2 r.], R2, S4 [2 r.], X6v marg, bb6 marg; *KrowObr* 23; *Leop Ier* 9 arg, *Mar* 5/37; Woźnego niemoże nikt infzy czynić y fądzić/ iedno Woiewodá. *UstPraw* C4, D2v, Gv; A nie był tám nikt/ iedno oni dwa ftárcy [et non erat ullus ibi; praeterquam duo seniores] *BibRadz Dan* 13/16, *Apoc* 2/17; ábym tey rozmowy mimo W. M. nikomu inemu nie przypifał *OrzRozm* A3v, Dv, H4v; [Cyganie] mowę fobie zmyflili ku kradzieży godną/ áby im nikt nierozumiał iedno fámí fobie *BielKron* 261v, 132, 185v, 224, 231v, 233 (12); *GrzegRóżn* D2v; Sibi placet, [...] Nie o kogo nie dba/ yedno fám o fię. *Mącz* 302a, 386d; *OrzQuin* Gv, N, N2, S2 marg, X; *SarnUzn* F3v [2 r.], G6v; imię fwoie nieznaíome/ ktoremu nikt niezrozumie/ iedno komu to będzie dano. *RejAp* 28; iż thu fwięci Pánu fámemu á nikomu inemu nie przypifuią fądu/ pomfity/ á fprawiedliwości/ iedno temu ktory kroluie ná wiek wiekom *RejAp* 154v, 7, 9, 9v, 16v, 69 (26); Ták wielkim [...] nikt cie iny nie vczyńił iedno ia. *GórnDworz* Kk5, E5v, L5v, P7v, Hh6; áby tu nikomu inemu nie dufał/ nikogo inego nie náfládownał/ ni w kim infzym nádzyeie fwey nie pokládał/ iedno w nim fámym/ [...] á w fwiętym miłofierdziu iego. *RejPos* 289v, 17, 33v, 37v, 65v, 72v (57); *BiałKat* 376; *GrzegŚm* 18, 47; *RejZwierc* 34v, 175, [193], 195v, 226; Pan Chriřtus zákázuie/ ábychmy nikogo infze⁸⁰ niewzywáli/ ni do kogo niechodźili jedno do niego. *WujJud* 56; *KochList* n1b 2; *RejPosWstaw* 143v; *BudBib* C2v; *MycPrz* II C3; *BiałKaz* F3; *BudNT Matth* 17/8; *CzechRozm* 49 [2 r.], 63v, 158v, 187; nikomu fię niegodźiło pierścieni nořić/ iedno temu/ ktoryby [nemini ... quam qui] w bitwách przeciwko nieprzyacielowi męźnie poczynał *ModrzBaz* 51, 74v, 108, 132, 133; A nikomu innemu iedno Piotrowi Chryřtus to co iego ieřt w zupełności nie dał. *SkarJedn* 70, 5, 280 [3 r.]; á nikt onim okrom onego Romaná/ niewiedział. *SkarŻyw* 249, 41, 120, 196, 242, 383 (12); iż y wiadomości ferc ludzkich/ nie miał ni od kogo/ ale od siebie iáko prawdziwy Bog *CzechEp* 193, 343, 345 [3 r.]; iż krom ciebie nikt nam nie pomoże *ArtKanc* L7, J13v, Q11v; *BielRozm* 30; *ActReg* 131, 170; gdy [przełóżeńi] [...] nikogoy infzego do fpraw Rzeczyfpolitey nie przypufzczáią/ okrom pochlebców *Phil* S3; *GrabowSet* E4v; *KochAp* 5; *ZapKóścier* 1591/46; iż ná ten pierwřzy Synod nikogo infzego nie wezwano oprócz Apořtołow *WujNT* 460, *Matth* 11/27, 17/8, 24/36, *Luc* 8/51, s. 338 marg (10); obiecuiemy [...] Vrządów wfzyřtkich [...] nikomu/ iedno ofobóm dobrze záfluzonym/ [...] y iedno tutecznym rodakóm/ nie rozdáwác [Pollicemur ... guod ... et officia ... personis bene meritis ... et indigenis distribuemus *JanStat* 300] *SarnStat* 71 [idem 484, 909]; á niema téy řzkody fwéy nikomu przyczytác iedno fobie [nulli alteri quam sibi ipsi *JanStat* 632] *SarnStat* 692, 66, 170, 391, 483, 484 (11); *PowodPr* 61; *SkarKaz* 381a, 636a, Oooov; *VotSzl* D4v; *CiekPotr* 17.

W połączeniach porównawczych z przymiotnikiem lub przysłówkiem w różnych stopniach przybierających sens stopnia najwyższego dla comparandum [w tym: nikt ... jako [kto] (32), jedno [kto] (11); nikt ... nad [kogo] (12); nikt + comp av (31), comp ai (attrib i praed) (20), sup av (1), „tak” z posit av (1), „tak barzo” z posit ai (1), „tak” (1); comparandum w antepozycji [zawsze: nad kogo] (4), w interpozycji (1); w tym: nikt inny (a. inszy, a. iny) (8)] (55): *OpecŻyw* 159v; gdy nieieřt nikt infzy: zwierchnieyřły nad nami iedno ty panie boze nařz. *RejPs* 63; *LibMal* 1543/72v; nikt gorzey vćirpieć nie może iáko ty ćirpifz [nil peius quis sustinere valet, quam tu sustines; nycz gorszego kto moŝe

szczyerpyecz nyfzly thy czyerpysz *HistAl* 1510 391] *HistAl* K2; *KromRozm I* I2v; *MurzHist* O3v; że niemoże nigd/ lepszégo nic abo mędrszégo pomyślic/ iako ten ktory wżytki stworzył *MurzNT* 126; *GliczKsiąż* H7v; *GroicPorz* A4v; Y niemálf nikogo w domu tem nád mię przednieyfszego [Non est maior aliquis ... me] *BibRadz Gen* 39/9, *Is* 18/2; *OrzRozm* A3v; wżákże tych błędow nikt był nie náfiálf ná swiecie nawięcey/ iáko Zydowie Kábálfite *BielKron* 26v, 202; Recipit hominem nemo largius, Nikt ták hoynie gości nie czý yáko on. *Mącz* 184c; Nemo illo in commemoratione antiquitatis solertior, Nikt nie vmie ták o ftárych rzeczách powiedác yáko ón. *Mącz* 215c, [169]d, 256b, 378b; *OrzQuin* K4v, Lv; iż nikt bledfszy/ nikt mizernieifzy/ nikt fmętnieifzy/ nikt częfciey nie wzdycha/ nikt mniey nie mowi/ nikt więcey nie płácze/ iáko ten kto ták miłuię. *GórnDworz* L12, D8v, E3, G8, S4v, Cc6, Ee4; ták iż mnimał by nikogo wjętze⁶⁰ w páńftwie nádeń nie było *HistRzym* 66v; żeś iuz nikomu infzemu nie powinnieyfszy flubu á wiáry/ iedno iemu. Nikogo więcey nie miłowác/ iedno ięgo. *RejPos* 130, 33v, 40, 324v; *RejZwierc* 50v, 104v, 133; Y nie nálażtem v siebie nikogóy godnieyfszego nád w.m. *Strum* A4v; ilekroć [...] iákie fpory bywáia/ nikogo fię więcey pófpólicie nierádzá/ iedno fzkólf [nemo magis consulitur quam scholae] *ModrzBaz* 130, 129; *SkarJedn* 146; nie málf nád cię wdrodze Bożey nikogólf dofskonálfzego. *SkarŻyw* [236], 143; *CzechEp* 118 [2 r.]; że nád cię nikt inny Zdrowia y fwobod więcey iey [ojczyźnie] życzyć nie będzie *BielSenJoach* 3; *ActReg* 68, 164; *SkarKaz* 577a; *CiekPotr* 40.

W powtórzeniu intensyfikującym (2): niewiem áby co prędzey człowieká wydało/ iáko kiedy náder tháiemnym być chce/ nikomu á nikomu nie vfáiaż *GórnDworz* Dd2.

W przeciwstawieniach: »nikt ... każdy (20), wszyscy (17)« (37): Iezu ienesz flugi twoie wżytkim miłofierdzie czinić/ á nie mfcic fię ni nad kim nawczał. *TarDuch* B4; *BielŻyw* 20; Więç chociay mu nikt nie krzyw przedfię wżytkim láie. *RejWiz* 12v, 7v, 86; *BielKron* 115v; áby dworzánin to co mu fię tu náznáczyło vmiálf dofskonále [...] y iemu/ żeby fię dziwował káždy/ á on nikomu *GórnDworz* N3; *RejPos* 285v; áby był żyw [poczciwy szlachcic] cnothliwym/ poczciwym / pobożnym á pomiernym fwym żywotem/ nikomu nie fzkodliwym/ á káżdemu wiernym á prawdziwym. *RejZwierc* 51, 64, 187v; *RejPosWstaw* [21²]v; *BialKaz* I4 [2 r.]; *PaprPan* Y; to co Doktorowie rofkázuia/ ábyfmy przeciwne rzeczy przeciwnemi leczyli/ ná nikogo [nemini] fię fkwápliwie niegniewáiać/ nikomu [nemini] niezayrzác/ ná nikogo [neminem] złey woli niemáiać/ przeciwko wżytkim [adversus omnes] fię lálkáwie ftáwiać *ModrzBaz* 67, 69; *SkarJedn* 43; Gdzieby też to o fobie ták rozumieć chćieli/ Ze im káždy/ á oni niewinni nikomu Spráwiedliwósci czynić *KochOdpr* B4; *SkarŻyw* 567; *NiemObr* 111 [2 r.], 159, 172; *KochPieś kt*; *GórnRozm* I2v; *Phil* Q4; *WujNT* 1.Cor 10/24; wżyfsy vczyć chca/ á nikt fluchác y poflufznym być [...] niechce. *SkarKaz* 608b, 280b [2 r.], 488a; Nikt nie mowi/ dofyc mam: káždy przyczynić chce/ choć mu zbywa. *SkarKazSej* 704b, 673a; *ZbylPrzyg* A3v.

W charakterystycznych połączeniach: nikt nie jest (nie był, nie będzie) (29), się nie najduje (nie nalazł, nie najdzie) (9); nikt z ludzi (7); niemasz nikogo(ż) (24).

Przysłowia: Rad zły vcyeka choć go nikt niegoni. *March*¹ A3 [idem] *March*³ T8v.

Nie žáday złęgo nikomu/ áby cię fámeo niepotkáło. *BierEz* K2v.

A nikt niemádr álf po fzkodzie *RejRozpr* Kv.

Barba non facit Philosophum, Brodá nikogo Philofophem á medrcem [!] nie czyni. *Mącz* 23b.

Połączenie: »nikt zgola« [szyk 5:2] (7): *UstPraw* H2v; winien/ rozumiey że ią obiecał/ ácz z goła nikomu nic nie winien. *WujJud* 114; *SkarJedn* 47; *KochPs* [217]; ZA przywileiem Ie⁸⁰ Królewkiéy M. nikomu zgola nie ielt wolno fráłzek tych/ IANA KOchánowkiégo/ nápotym drukowác. *KochFr* [135]; *CiekPotr* 10; *KlonWor* 11.

Wyrażenia: »nikt iny (a. inszy, a. inny)« = *nikt poza wiadomym lub wymienionym w kontekście, nikt oprócz tego; nemo alius* *PolAnt*, *Modrz* [w tym: *nikt iny ... je(d)no* (104), *tylko* (4), *jako* (2), *jeno tylko* (1); *nikt iny ... oprócz* [kogo, czego] (3), (m)imo [kogo] (2), (o)krom [kogo] (2), *nad* [kogo] (1)] [szyk 147:2] (149): PAnie boże moy iż niwkim inem nienálezy nádzieia ma/ dniem y nocą nieprzełtanę wołać ktobie *RejPs* 129v, 80v, 101, 108, 146, 216; Dziwni to iaczys gofcie trzeba im rąk patrzyć Bo tu iny nikt nie był a iuz kubek zginał *RejJóz* O3v; *ZapWar* 1548 nr 2667; niczyjej iney jurysdyccyi nad sobą nie czujemy ani znać chcemy, jeno WKM, bośmy nikogo sobie inego za pana nie obrali. *Diar* 87; *RejFig* Aa8v; *Mącz* 240d; *RejAp* 38v, 39; *RejPos* 281v; *RejZwierc* 79v; á takowey części lámemu Bogu należącey/ áby nikomu nieoddawał inżemu. *WujJudConf* 53, 57; Tedy chłopóm zápowie áby nikómu inżemu nie przedawali. *Strum* P3v; *BudNT Ioann* 15/24; *KarnNap* F4; trzebá mowić o gównieyfzych sędziach/ do ktorych od innych sędziow wżytcy Koronni ftanowie ápellowác mogá/ á od nich do nikogo inżego *ModrzBaz* 90v, 91; BOG fwoie dżiatki miłue/ Swégo ducha im dárue [...] To ie dziećmi iego czyni/ A nie ma tego nikt iny. *KochMRot* A3; *ArtKanc* D4; *WujNT* 409 marg; *PowodPr* 40. Cf *W połączeniu ze zdaniem przydawkowym; W połączeniach uwydatniających, wyłączających i wyodrębniających jedyne sprawcę lub jedyny obiekt; W połączeniach porównawczych z przymiotnikiem lub przysłówkiem.*

»nikt ani na niebie, ani pod niebem« (1): áby ni w kim áni ná niebye áni pod niebem nie była/ [...] żadna ina vcieczká náłzá/ iedno do tego świętego Iezus imieniá iego *RejPos* 350.

»nikt na świecie, jako świat« = *nemo Miech* (5:1): *MiechGlab* 57; że téłz nigd iako swiat/ wietfzych mąk niepoznal *MurzHist* Hv; *RejAp* 107v; iżby lepiey nie vfác nikomu ná świecie *GórnDworz* M2, T4v; *ActReg* 140.

Szereg: »żadny, nikt« (1): Nić panie oczię niedbaia. Żadny fię ktobie niebierze Nikt dzis z nich twich fpraw nieftrzeze *RejKup* D.

b. *W wypowiedzeniu nie zaprzeczonej partykułq „nie” [w tym: z dopełnieniem w G (10); „nikt” w połączeniu z przyimkiem: ni + przyimek (22), przyimek + ni (4)] (143) :*

a. *W wypowiedzeniu z czasownikiem nie zaprzeczonej partykułq „nie” ani w żaden inny sposób (8) :* *ComCrac* 13; a nikt tego prawdziwie pokazać może, aby jem [król] nie tylko in publicis rebus, ale też et in privatis dosyć czynić nie miał *Diar* 22; Nie obłudną/ nie zdrádną/ nikomu k lekkości/ Wiaré náwłzem chowáiać *RejWiz* 37; iż też zákazanie macie ni fkim przymierza brác *BielKron* 47v.

W połączeniu uwydatniającym, wyłączającym i wyodrębniającym jedyne sprawcę lub jedyny obiekt [w tym: nie zaprzeczone orzeczenie przy „nikt” przeniesione w odpowiedzi z nie zaprzeczonego pytania (1); „nikt” zawsze z przyimkiem w formie: ni + przyimek] nikt inszy ... je(d)no (3): ony yego pitaly od kogo a fczego powftawayá takowe sbiteczne rzeczi. ny odkogo ynfczego powftawayá yeno od tich Tatar *LibLeg* 11/90; i przirzekl ni nakim inżim tego fżukać, iedno na Sliachetnym Panie Philipie Bukowskim. *ZapKościar* 1581/20v; *CzechEp* 345.

W połączeniu porównawczym z przymiotnikiem w comp przybierającym sens stopnia najwyższego dla comparandum (1): Nemini infensior quam tibi, [...] nikomu wziętym nieprzyjacielem yeft/ yako tobie. *Mącz* [169]d.

Wyrażenie: »nikt inszy« (3): *LibLeg* 11/90; *ZapKościar* 1581/20v; bo o fynu człowieczym [mówią słowa *Chrystusa*]: á tak też ni okim infzym wykładane [...] máią być/ iedno o człowieku. *CzechEp* 345.

β. W zdaniu z „ani”, „ni” (19) :

αα. „ani”, „ni” łączy człony zdania współrzędnie złożonego [w tym: „nikt” z dodatkowym elementem przeczącym „nigdy” (1), „nic” (pron indecl) (1); człon bez „nikt” zaprzeczony partykułą „nie” (7), nie zaprzeczony partykułą „nie” ale wprowadzony również przez „ani” (5), nie zaprzeczony partykułą „nie” i nie wprowadzony przez „ani” (2); człon z „nikt” w antepozycji (3)] (14) : nyezwikl [...] grofzycz. any ye⁸⁰ Kro. m. dawa nygdi prziczini nyeprzyazny nykomv *LibLeg* 11/139v; iż náuczycyelom/ bogom/ y rodzicom nigdy nye może im nikt oddać/ áni fie im od nikogo dofić ftąć może. *GliczKsiąż* N8; *RejWiz* 89v; Nie vczyniłeś nam krzywdy [...] ániś wziął nic ni od kogo [*neque tulisti de manu viri quippiam. (marg) cuiusquam* (-)]. *BibRadz* 1.Reg 12/4; cofz ci było potym/ gdyś zá to áni walczył/ áni ku pożytku nikomu był *BielKron* 439, 208v; iż te cznoty fą dane od bogá/ áni fie ich nikt náuczyć może. *GórnDworz* Ffv; *KarnNap* F4; Bo my małżeńftwo S. czćiemy/ [...] y im fię nigdy [...] nie brzydzim/ áni go nikomu zákazuiem *SkarJedn* 235; Chriftus Pan wziął od Bogá oycá kroleftwo/ ktorego nie zleca/ áni zleci nikomu *CzechEp* 330, 334; o to niechayby nikt áni cierpiał/ áni plácił. *GórnRozm* E4; Tak tá [śmierć] wżyfťko fkláda/ Ani opowiada Nikomu/ fwoiego Zámáchu ftráfznego. *SzarzRyt* A.

Wyrażenie: »nikt iny« (1): kto fie boi Bogá/ iuz nikomu inemu áni wierzy/ áni dufa/ áni go fobie ná wfpomożenie bierze/ iedno tegoż fámego iedynego Bogá *RejAp* 120v.

ββ. „ani”, „ni” łączy równorzędne składniki zdania prostego (4) : s karánim á z biciem rodzicy nye máyą ná każdym mieyfcu wylatać/ ále domá ofobliwyte/ gdzyeby nikt áni widzyec áni flyflec mógł. *GliczKsiąż* G4v; rozmaity narod Tátárki/ ktorych nikt obiechác áni wypifác może dla trudnego przebycia ieżior *BielKron* 269; A nikt cnotą/ ni fercem mógł bydz rówien iemu. *GórnTroas* 35; *WujNT Act* 24/12.

γγ. „ani” wzmacnia dodatkowy element przeczenia przy jednym ze składników zdania prostego (1) : iż przy fobie iákąś fzkátuľkę miał/ Ktorey nigdy nikomu áni vkázác chciál. *HistLan* B4v.

γ. W równoważniku zdania z domyślnym z kontekstu orzeczeniem zaprzeczonym [w tym: w odpowiedzi na pytanie zaprzeczone (1)] (98) : nigd cię nieofádzil? Rzekła ona/ Nigd panie [*nemo te condemnavit ... Nemo Domine*] *MurzNT Ioann* 8/11; *Mącz* 253a; Nikt ni fkim wiernie. *RejPos* 145, 145; Dał nam [Bóg] rozum/ dał mowę/ á nikomu z námi. *KochPieś* 151; *WitosłLut* A5.

W połączeniu z przydawką (1): iż ciebie fámego/ á ni kogo inego zá tobą profzácego/ wyfluchác chce *RejPos* 133.

W połączeniach uwydatniających, wyłączających i wyodrębniających jedyne sprawcę lub jedyny obiekt [w tym: nikt ... je(d)no [kto, co] [w tym: nikt iny (a. inszy, a. inny) (35); nikt z dodatkowym elementem przeczącym: „nic” z *G ai* (1); w odpowiedzi na niezaprzeczone pytanie (16)] (52); nikt ...

oproc [kogo] [w tym: *nikt iny* (a. *inszy*, a. *inny* (1)) (3); (*jedno*, *tylko*) [kto, co] ..., (a. *ale*) *nikt iny* (a. *inszy*, a. *inny*) [w tym: [kto] ... a *nikt iny* ... *oproc* [kogo] (1) (36)] (90): jako panu szwemu dzyedzycznemu kthorego szoby mam [...] za pana szwego dzyedzycznego, a nykogo ynego *MetrKor* 34/265, 37/2; kto cie takowy^m kupce^m vczyⁿil? zaprawdę *nikt* iedno twé przeklété lako^mtwo *OpecŻyw* 83v; yelly bendzye nyedobrze thedi nykomv ynfcchemv yeno themv kthorego tho przed thim pothikalo. *LibLeg* 11/139v, 11/55v; *WróbŻółt* E3; Moźności pánfkiey wfytko náleży, á nikomu inffemu. *RejPs* Ff3v, 34v, 96, 100v, 124v, 141 (9); *LibMal* 1546/122; Tobiec włzdy wolno choremu Alie nikomu inemu. *RejKup* 15v; żeby oni tilko fami (a nigd infy) o tym co by się znim naofatek s ftało wiedzili *MurzHist* V; *KromRozm II* i3v, x4v; *Diar* 64; *GliczKsiąż* C4; A on fam nikth iny wydárł nas z mocy ich *LubPs* V6v; Iż ni ku komu iedno ku Pánu w pothrzebach fwych oczy fwe podnośić mamy. *LubPs* cc3v *marg*, P2v *marg*, Q2v *marg*, R2, R4 [2 r.], T2 *marg* (16); *GroicPorz* d3v; drudzy [...] Nikomu nic dobrego iedno łobie życzą. *RejWiz* 90v, 90; A *nikt* infy iedno ty/ fam fie ná tym myliż. *RejZwierz* 133; *BibRadz II* 64a; *Mqcz* 319c; *OrzQuin* S2, T3v, T4v; że tho fłowo *IEHOVA* nikomu iedno iednemu á wiernemu Bogu fłuży *SarnUzn* Dv; Kto to fiedzi ná tym iáfnym á wielkim máyefacie/ *nikt* infy iedno on *RejAp* 172, 9v, 50v, 55v, 77, 99v (10); Dzyerzże wiernie ten flub Pánu fwemu/ Iemu dufay nikomu inemu *RejPos* Bv, 20v 133, 167v, 187v, 205v (18); Ktoż to nam ma nágroźdźić/ *nikt* iedno Ziemiánie *BielSat* C2 [*idem* *BielRozm*]; *RejZwierc* 264; *KarnNap* B4; *ModrzBaz* 108; Kto mię zówiedzie w polá Idumfkie obfité? *Nikt* oprócz ciebie *KochPs* 87 [*idem*] 167; *PudlFr* 51; *ArtKanc* Q5v; *BielRozm* 17; *ActReg* 14, 54; A po smierci Anny *nikt* ieno Hanus ma vzywać maiętności iey. *ZapKościer* 1591/46; *WujNT* 890; która to ziemiá Bełzka [...] nikomu innému/ iedno nam przynależá [nos et nullum alium contingebat *JanStat* 796] y przynależy. *SarnStat* 1053.

W połączeniach porównawczych z przymiotnikiem lub przysłówkiem w *comp* przybierającym sens stopnia najwyższego dla comparandum [w tym: *nikt* ... jako [kto] (1); *nikt* nad [kogo] (1); *nikt* z *comp av* (1), *comp ai* domyślny z *posit ai* z członu poprzedzającego (1); *nikt* *inszy* (1)] (2): Tyś fam iedno Pánie godzien they wieczney chwały/ á *nikt* infy nád cię. *RejAp* 50v; miałby tobył sobie Pan Hetman zaobelzenie iakie wczym nikogo wiecey iako mnie winowałby. *ActReg* 124.

Wyrażenia: »*nikt iny*, *inszy*, *inny*« = *nemo* *Mqcz*; *nullus alius* *JanStat* [w tym: *nikt iny* (a. *inszy*, a. *inny*) *je(d)no* [kto, co] (35), (*jedno*, *tylko*) [kto, co] ..., (a. *ale*) *nikt iny* (a. *inszy*, a. *inny*); w tym: [kto] ... a *nikt inny* ... *oproc* [kogo] (1) (36)] [*szyk* 69:2] (45 :22:4): *MetrKor* 34/265, 37/2; Iakoby rzekł *nikt* infy iedno fam pan Chrifus. *WróbŻółt* E3; *LibLeg* 11/55v, 139v; *RejPs* 34v, 96, 124v, 141, 143v (8); *LibMal* 1546/122; *RejKup* 15v; *MurzHist* V; *KromRozm II* i3v, x4v; *Diar* 64; *GliczKsiąż* C4; SPrawować fie tobye będyem á nikomu inemu/ *Oproc* ciebie *LubPs* R4; ábychmy ni ku komu inemu/ iedno ku Pánu [...] podnosili oczy y fercá náłze *LubPs* Xv *marg*, Q2v *marg*, T2 *marg*, V6v, X3, Z3v (10); *GroicPorz* d3v; Pánu Bogu fie porucz/ inemu nikomu. *RejWiz* 90; *RejZwierz* 133; Tibi licet praeterea nemini, Tobiec wolno á nikomu ynemu. *Mqcz* 319c; *OrzQuin* S2, T3v, T4v; *RejAp* 9v, 50v, 55v, 77, 99v (10); Abychmy ni w kim infy m/ iedno w tobie Pánu twoim/ pokładali wfzytki nádzyeie fwoie. *RejPos* 273, Bv, 20v, 133, 167v, 187v (18); *RejZwierc* 264; *KarnNap* B4; *ActReg* 14, 54; Bo tákowa fłuźbá nikomu innemu iedno lámemu Bogu ieft powinna. *WujNT* 890; *SarnStat* 1053.

»iny nikt na tym świecie« (1): abowiem zem bil przednym łgrzełchil łwimy grzechi tilko bogv a ynemv nykomv na tim swiecie *LibLeg* 11/55v.

»nikt żywiący na świecie« (1): czego iesli nie jest wm przyczyną tedy nikt zywiący na Swiecie *ActReg* 166.

δ. W równoważniku zdania z domyślnym orzeczeniem: „nie jest”, „nie ma (a. nie może) być” (18) :

W połączeniu ze zdaniem przydawkowym (1): nikt pohańbion/ ni przemożon nadkiem rękę dzierżyłz *SeklKat* 19v.

W połączeniach uwydatniających, wyłączających i wyodrębniających jedyne sprawcę lub jedyny obiekt [w tym: nikt ... je(d)no [kto] (15), tylko [kto] (1); oba człony połączenia zawsze równoważnikami zdania] (16): *LibLeg* 10/63; IZeś iełt bogiem oycem y łtworzycielem nałsem nikomu chwała iedno tobie: nidokogo tełz vcieczka iedno do ciebie *RejPs* 121; wiemy/ iż ni w kim nądzieiá/ ni w kim włpráwiedliwienie/ ni w kim grzechom odpufzczenie/ ni w kim zbáwienie y żywot wieczny/ iedno w tym Báránku niewinnym *RejAp* 144v, 9, 38v, 55v, Dd2v, Ee2v [3 r.]; Nikt dobry/ tylko ieden Bog [nemo bonus si non unus (marg) nisi solus (-) Deus]. *BudNT Luc* 18/19; ále żywot od nikogo/ iedno od Bogá [a nemine praeterquam a Deo]. *ModrzBaz* 143; [Nikto dobry/ tylko ieden/ Bog. *BudBib Matth* 19/17 (Linde)].

W przeciwstawieniu: »kto ... nikt« (1): że moje piłanié dálibóg może być komu pożyteczné/ nikomu [...] łzkodliwé *MurzHist* A2v.

Synonimy: nižadny, żaden.

Cf **KTO**, **NIEKTO**, **NIKI**, **NIKTEJ**, **NIKTY**